

afslutning, forfatterne her giver. Skønt børnene var undertrykte, var den almindelige indstilling, at børnene havde det godt nok. Når det er sagt, må det dog nævnes, at det altid er diskutabelt at dømme fortiden med nutidens øjne. Og det er der en tendens til her. Det ville i stedet have været på sin plads at skitsere, hvilke alternativer til Jægerspristilværelsen, børnene havde. Den side af sagen mangler bogen.

Carl Erik Andresen

Th. Sørensen: *Socialstatistiske undersøgelser 1-2*. Genudgivet med biografi over Th. Sørensen og en bibliografi over hans forfatterskab ved Erik Strange Petersen. (Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie, 1984). 363 og 456 s.

Det har i mange år været umuligt at få fat på Hobrolægen og socialstatistikeren Th. Sørensens grundige arbejder fra 1880'erne. Ikke mindst hans undersøgelse fra 1880 over købstadsarbejdernes levevilkår har været genstand for stor interesse. Nu foreligger afhandlingerne i reprografisk genoptryk med en omhyggelig og velskrevet biografi over Th. Sørensen.

Ud over det nævnte bidrag indeholder udgivelsen undersøgelsen over markarbejderes vilkår i jyske hedeamter, arbejdsulykkesstatistik fra 1882, børnedødeligheden i forskellige samfundslag, de økonomiske forholds og beskæftigelsens indflydelse på dødeligheden i København og provinsbyerne og arbejdsulykkesstatistik 1880-84.

De videnskabelige arbejder, som var af god kvalitet, medførte, at Sørensen fra at være socialforsker og læge gennem kommissionsarbejde gled over i en fremragende embedsmandskarriere. Først blev han sygekasseinspektør med

sygekasselovens indførelse 1892, og fra 1907, da loven om arbejdsløshedsskasser så dagens lys, påtog han sig i en alder af 68 år dette inspektorat.

Genudgivelsen giver væsentlig bedre muligheder for at stifte bekendtskab med Sørensens arbejder. Udgiveren har lagt et betydeligt arbejde i publikationen, og ud over biografien over Th. Sørensen kan man glæde sig over en bibliografi over hans arbejder.

Ib Gejl

Janni Andreassen: *Nye Slædespor*. Dagbogsblade fra den litterære Grønlandsekspedition 1902-04. (Chr. Ejler's Forlag, 1984). 214 s. ill.

Janni Andreassen, der er journalist af profession, har via et privat bekendtskab med maleren Harald Moltkes enke fundet Harald Moltkes papirer, herunder dagbogen, fra hans deltagelse i den litterære Grønlandsekspedition 1902-04. Ved hjælp af dem og Mylius Erichsens (ekspeditionens leder) dagbog, der befinder sig på Arktisk Institut, samt det trykte materiale fra ekspeditionen har Janni Andreassen sammensat en kronologisk fremadskridende beretning fra de første forberedelser i begyndelsen af 1902 til tilbagekomsten til Upernavikdistriktet i februar 1904, efter ekspeditionen havde opholdt sig i Thule-distriktet siden april 1903. Metoden er at lade kilderne tale for sig selv med ganske korte forbindende stykker imellem. I forhold til dagbogsmaterialet er vel $\frac{1}{10}$ på denne måde citeret (oplyst af forfatteren), i margen er der for hvert citat henvist til kildestedet. Forfatteren kan også oplyse, at der på Arktisk Institut ligger et rettelsesblad for de fejl, der trods omhu er opstået i henvisningerne.

I denne kildefremstilling dominerer